

ПОЛІТИКА

ДЕНЬ 22. СІЧНЯ
1919
РОКУ

НАРОДНЯ БІБЛІОТЕКА »НАСТУП«

ЧИСЛО 13.

Петро Олійник

**ДЕНЬ 22. СІЧНЯ
1919. РОКУ**

ПРАГА

1941

НА КЛАДОМ В - ВА »ПРОБОЄМ«

Тираж 5000 примірників

● Обгортка М. Михалевича ●

Друкарня І. Андреска в д., Прага XII., Белеградська 10

1. РЕВОЛЮЦІЙНІ ДНІ.

„— Я читаю кожного дня книжки, але я ані разу не зустрів справжньої книжки (поєми) про нашу — у віки — революцію“.

М. Хвильовий.

Так, це була — у віки — революція. Україна ще й досі кишить у її вогні. Її жар щодня то більш палить серця, розвогнює душі. Розпалене багаття національних змагань — не гасне й не погасне, бо »як завтра день угледять люде, — так Україна жити буде«. Бо Україна — це та велика мільйонна стихія, що посідає в собі якусь надзвичайну незглибиму силу, що часто підчас століть несподівано й, здавалося б, назверх нежданно проявлялася в імпазантних відрухах всенаціонального пробудження.

Таке було й у 1917. році. Цього ж року українська стихія започатковує наглядно ту велику »мятежну епоху«, що ще й досі не завершилась. Почалося ж із Петербурґа, того, що збудований на козацьких кістках і що за царату був символом і столицею найбільшого поневолення й тюрми народів: Там-то революцію започаткували перші українські матроси. А дня 12. березня 1917. р. відбулася перша величезна українська маніфестація

в тодішній столиці. Взяло в ній участь, як описують учасники та очевидці, понад 30.000 українського вояцтва та громадянства. Були на ній присутні делегації й представники майже всіх народів великої імперії та деяких чужинних народів. Розпочалася вона панахидою за Генія тієї ж стихії Тараса Григоровича Шевченка, що її відправив у Казанському Соборі й на площі (бо Собор не зміг помістити всіх учасників) настоятель собору митрофорний протоєрей Філософ Орнатський. Сповнялося бажання великого поета, щоб і його »в сімі великій, в сімі вольній і новій« помянути. Помянув його народ чинно, ділом. А після панахиди всі присутні співають серед найбільшого піднесення безсмертний »Заповіт«. Вперше в Петербурзі лунало тоді на прапорах і в могутніх окликах »Хай живе вільна Україна«. І вона жила вже не лише в серцях маніфестантів, але на яві, на квітучих землях української території. Цей рік започаткував велике будівництво та видвигнув справу української державности на вістрях зброї і збройних чинів.

Загомонила ж ціла Україна й творила велику дійсність — вільне державне життя. Творила його, не оглядаючись на нікого, але своєю власною волею і силою. Та вороги, що привикли жити коштом України та українців, не так скоро, та й не так легко зрікалися свого насильства. Треба було збройною силою здобувати кожную змогу незалежного життя і кожную пядь рідної землі.

Зашуміла й закурилась Україна у війнах і повстаннях. На її бо землі напливали вороги за ворогами, як потоки і треба було кожную навалу силою

подолівати й із кожною збройно змагатись. При тому не для всіх було ясным, що надійшла рішальна хвиля, що надійшов найбільш відповідальний час, що приходив мент великих дій і зривів і народження нових епох. Багато ж було таких, що ще спали, що не відчули великого зову та не відчули на собі вагітної відповідальности за свою долю й за долю майбутніх поколінь і майбутнього розвою нації, що спочивала в їхніх руках і залежала від їхньої постави. Тому не раз підчас тих державно-весняних днів захмарювався обрій і воля губилась в туманах і курявах вибухів ворожої зброї. Але це не заслонювало того, що робилось. А творились величні дії. Україна ставала могутною стопою »у народів вольних колі« й її представники брали участь у міжнародніх мирових переговорах і умовах. Українська держава вже не була мрією, не була легендою, але найбільш реальною дійсністю, міжнароднім світовим фактором на Сході Європи. За що боролись ряди поколінь через сотки літ, — це сповнювалося у тих гарячих героїських революційних днях.

2. ШЛЯХ ЗЄДИНЕННЯ.

... І Україна дметься в го-
ру... І люблю я її — Укра-
їну — ясно і буйно...

М. Хвильовий.

Серед грюкоту боїв і напружних змагань від-
греміла й велика подія проголошення самостійно-
сти дня 22. січня 1918 р. Хоча Київ вже був безпо-
середньо zagrożений і частинно відбувалась вже
евакуація Золотоверхої Столиці, та проте державне
будівництво не мало жадного стриму. Серед гуку
розривних стрілен і крісової пальби відбулося свя-
точне засідання Центральної Ради, яка всьому на-
родові й всім грядучим поколінням передавала ве-
личні слова IV. Універсалу: **»Від нині Українська
Народня Республіка стає самостійною, від нікого
незалежною, вільною, суверенною державою Укра-
їнського Народу«.**

Це був величній історичний день, у якому
»здійснилась давня мрія... батьків, борців за волю«
і всієї Української Нації.

Та... »в трудну годину народилась воля Укра-
їни«. Бо родилась вона серед боїв і крові. Треба
було боротись за кожну пядь землі й треба було
провадити боротьбу з ворогом, що заливав своїми
полками Україну зо всіх сторін. І боротьба розго-

рілась на життя і смерть. Брали в ній участь не лише військові бойовики багатьох фронтів, але й молоді юнаки, студенти та гімназійні учні. Наказ проводу взивав до боротьби, до оборони державности всіх — і старих і малих. І послухні наказові пішли навіть невишколені якслід гімназійні учні.

Проходили бої і серед боїв росла державність, могутня воля до перемоги та до державного життя, що творилось по всіх українських землях.

Дня 1. листопаду 1918. р. зірвалася до вольного життя Галицька Волость, за нею Карпатська Україна. Рвали ярмо розшматованої землі й започатковували нові великі дії. Серед них ясніє величній чин зєдинення, злуки всіх Українських Земель в одну нероздільну цілість. Конечність і потребу того акту відчували всі землі, бо й самі обставини й вимога хвилі вимагали великої сили, великої збройної армії для противаги всім ворогам.

І як тільки Галицька Волость підняла повстання й проголосила державність на західніх землях — вже відразу тоді виринула як актуальна справа правного та й фактичного зєдинення з центральними східніми землями. В тій цілі вислано делегацію до Хвастова, що там зустрілась із делегацією Директорії. Галицька делегація в складі д-ра Дм. Левицького і д-ра Лонгина Цегельського прибула до Хвастова 1. грудня 1918. р. Ще того самого таки дня підписала вона слідующий акт:

»Іменем Української Народньої Республіки — Директорія: Володимир Винниченко, Симон Петлюра, Федір Швець і Панас Андрієвський і іменем Західньої Української Народньої Республіки —

д-р Миколи Цегельський і д-р Дмитро Левицький як повновласники Української Національної Ради і Державного Секретаріату заявляють: Йдучи за найгарячішими бажаннями Українського Народу обох Українських Народніх Республік бути якнайскорше і на віки злученими в єдиній неподільній незалежній та суверенній Українській Державі та виповнюючи висловлену виразну волю верховних і рішальних Тимчасових Органів обох цих держав, а саме: волю Українського Національного Союзу її установлені ним Директорії з одного боку та Української Національної Ради і Ради Державних Секретарів з другого боку злучитись в одно державне тіло; заключаємо цим слідуючий передвступний договір про державну злуку».

Обі сторони зобов'язалися в найкоротшому часі перевести в діло державну злуку, щоб створити справді неподільну державну одиницю. При тому обі сторони в § 4. застерегли собі задержання і надалі територіяльної автономії з огляду на культурні та соціяльні окремішності, що їх витворили історичні обставини на тих землях.

Після повороту делегації ЗУНР до Станиславова, тодішнього місця осідку уряду Галицької Воєводства, відбулося в Станиславові дня 3. січня 1919. р. торжественне засідання найвищого законодавчого органу ЗУНР — Української Національної Ради, яка одногolosно ухвалила, що:

»Українська Національна Рада виконуючи право самоозначення Українського Народу проголошує торжественно зєднання з нинішнім днем Західньої Української Народньої Республіки

з Українською Народною Республікою в одну одноцільну суверенну Народну Республіку.»*)

Водночас постановлено вислати делегацію до столиці УНР — на святочні торжества святошого проголошення і формального переведення довшеної злуки. Делегація мала рівночасно взяти участь у засіданнях Трудового Конгресу — українського парламенту, що мав розпочати свої наради в дні 23. січня 1919. року.

Дня 16. січня 1919. р. делегація ЗУНР при-

---

*) Дослівний текст звучить:

„Ухвала Української Національної Ради з дня 3. січня 1919. р. про злуку Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою.

Українська Національна Рада постановила:

Українська Національна Рада виконуючи право самоозначення Українського Народу, проголошує торжественно зєднання з нинішнім днем Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою в одну, одноцільну, суверенну Народну Республіку.

Зміряючи до найскоршого переведення цієї злуки, Українська Національна Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народною Республікою і Українською Народною Республікою дня 1. грудня у Хвастові, та доручає Державному Секретаріатові негайно розпочати переговори з ківським правительством для сфіналізування договору про злуку.

До часу, коли зберуться установчі збори зєдненої Республіки, законодавчу владу на території бувшої Західно-Української Народної Республіки виконує Українська Національна Рада.

До того ж самого часу цивільну і військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріат, установлений Українською Національною Радою як її виконуючий орган.

За Виділ Української Національної Ради:

Др. А. Г о р б а ч е в с ь к и й.

Др. П е т р у ш е в и ч.

їхала до Києва. В склад делегації входили: голова — д-р Лев Бачинський, д-р Бурачинський, полк. Дмитро Вітовський, чотар Дмитро Паліїв, д-р Лонгин Цегельський, Андрій Шмігельський, Перфецький, Степан Витвицький, Сандуляк, Тимотей Старух, Павло Чайківський і інші. На дворці вітали делегацію представники Штабу Осадного Корпусу: політичний референт Штабу Осадного Корпусу підполковник Юліян Чайківський і командант Штабу сотник Іван Юрїїв. Вислано на дворець на привітання рівнож почесну сотню з прапором і музикою. Святочною промовою вітав делегацію на дворці підполк. Юліян Чайківський.

Делегація заїхала на побут до Гранд Готелю. Вечором після прибуття делегації відбулася спільна вечерея делегації і команди та Штабу Осадного Корпусу. Взяли участь у тій спільній вечері командант і Штаб Осадного Корпусу: полковник Євген Коновалець, полковник Андрій Мельник, підполк. Юліян Чайківський, сотник Матчак і інші. Крім того взяли участь також представники Міністерства Закордонних Справ. Підчас вечері делегати й присутні представники виголосили цілий ряд промов.

Офіційний орган уряду »Україна« надрукував інтерв'ю з головою делегації д-ром Л. Бачинським. Побіч актуального зєдинення звернув д-р Бачинський увагу, що побажанням делегації є, щоб увесь народ України зєднався в одну нерозлучну цілість для оборони української державности, щоб всі українські партії Української Народньої Республіки обєдналися в тій цілі. Бо тільки сильні і сконсолідовані підстави та могутня національна свєдома армія є певною запорукою розвитку Укра-

їнських Республік. Дуже прихильно її із широкими коментарями прийняла делегацію та підготовку зєднання столична київська преса.

Дня 19. січня 1919. р. в 12. год. взяла делегація участь у величавому похороні поляглих під Мотовилівкою і в боях за Київ. Слідуючого дня, 20. січня 1919. р., була присутня на спільному засіданні з Директорією і Радою Міністрів УНР.

3. СВЯТО ЗЄДИНЕННЯ.

„Він був мов жрець, спянілий
від молитви — Наш Київ —
Який моливсь за всю Укра-
їну —
Прекрасний Київ“.

П. Тичина „Золотий Гомін“.

Це дійсно були дні, в яких п'яніла душа й п'яніли почування. Серед таких днів назрівав і надходив день святочного зєдинення.

Акт торжественного проголошення Соборности назначено на день 22. січня 1919. року на 12. годину дня на Софійській Площі. Цей день визначено та проголошено як всенациональне свято. Був він вільний від науки по школах і від занять по урядах і інституціях і вільний від праці.

Київ — столиця прибрал у дні 22. січня святочний вигляд. Ціле місто прикрашене національними прапорами, килимами, відзнаками та державними гербами. Гарно удекоровано всі державні, міські та земські установи.

В день річниці проголошення самостійности ІV. Універсалом УНР на Софійській Площі відбулася друга всеукраїнська національно-державна врочистість проголошення зєдинення.

Стояв морозний зимовий день, — як описували

денеші про хід Свята З'єдинення.*) Дєрева були покриті інєвм. Зі самого ранку місто прибрало святочний вигляд. Нижче подаємо дослівний опис згаданих депеш, що їх надавано в Києві для передачі по всіх землях і установах України. Вони описують вигляд столиці та звучать: »Доми прибрано національними прапорами й транспарентами, на бальконах домів повішені ковдри й полотна з яскравими українськими рисунками. Особливо гарно удекоровано дома на Софійській Площі і сусідніх вулицях. Зпоміж них відличається дім, в яким поміщається центральна контора телеграфу й будинок київського губерніяльного земства. На бальконах цих домів було поміщено портрети й бюсти Шевченка, прибрані національними стрічками й прапорами. Тріумфальну арку при вході з Володимирської вулиці на Софійську Площу було прибрано зверху, також і по боках старовинними гербами України й Галичини. По всій площі до стовпів було прибито різні герби українських губерній і плакати«. Вже в 9. год. ранку в усіх церквах відправлено в наміренні зєдинення Богослуження. Вже від самого ранку народ заляг усї вулиці, що провадять на Софійську Площу.

»В одинадцять годин ранку на площу, під звуки музики, почали приходити українські військові піхотні частини, артилерія і самострільні команди, що стали шалірами з усіх чотирьох сторін площі. За військом поволі збиралась велика скількість народу, яка до початку урочистости за-

---

*) „Л. Ч. К.“ ч. I. 1937. „День 22. січня 1919. в Києві“. I. К.

повнила всю площу й сусідні вулиці; багато ви-лізло на дерева для того, щоб звідтам краще побачити урочистість. Почали поволі приходити різні делегації й учні зі шкіл разом із учительським персоналом.»

»Розділенням по місцях делегацій і всім церемоніялом урочистості завідував артист М. Садовський. Незабаром поперед війська уставились нові шпаліри з учнів, що приходили на площу з національними прапорами й з плакатами. Із численних делегацій, що були присутні на урочистості, першими прийшли служачі залізниць з великим національним прапором, на якому було написано слова: »Слава Українським Героям«. Опісля почали приходити делегації від окремих міністерських і інших установ і хрестні ходи зі всіх київських церков. Духовенство всіх церков збиралося в Софійському Соборі, де в цей час ішла Служба Божа, що її правив єпископ Черкаський Назарій разом зі соборним духовенством.

На площі робиться все тісніше й тісніше.

В 12. год. в колони проти Софійського Собору стають члени Трудового Конгресу на чолі з тимчасовою колегією, делегація від Галичини й Буковини, старшини українських галицьких полків, що знаходяться в Києві, і члени Національного Українського Союзу. Занимають свої місця, коло місць призначених для членів Директорії, члени Ради Міністрів, з головою Ради Міністрів Чеховським на чолі. Тут стають також представники дипломатичного корпусу. Від 12. год. зі Софійського Собору на площу виходить і займає місце навколо опору збудованого там аналою духовенство з хоругвами на

чолі. З церковною процесією були архієпископи: катеринославський — Агалит і єпископи: минський — Георгій, вінницький — Амврозій, черкаський — Назарій, канівський — Василь і уманський — Дмитрій. Підчас цього здалека чути поклики »Слава!« в честь членів Директорії, що підїздять до площі на автомобілах. Поклики »Слава!« переливаються, робляться все дужчі. Скоро члени Директорії на чолі з головою Винниченком займають свої місця. Військовий оркестр грає національний гімн. Чути нові поклики »Слава!«. На площі робиться тиша. Наступає самий урочистий момент сьогоднішнього свята. Ставши обличчям до членів Директорії, Державний Секретар Д-р Цегельський оповіщає таку грамоту Української Національної Ради про об'єднання Західної Української Республіки з Східною Україною:

»До Світлої Директорії Української Народної Республіки у Києві.

Президія Української Національної Ради і Рада Державних Секретарів Західної Української Народної Республіки мають честь подати отсим до відома Світлої Директорії і Правительству Української Народної Республіки, що Українська Національна Рада, яко найвищий законодатний орган Західної Української Республіки, на торжественнім засіданні в Станиславові дня 3. січня 1919. р. одноголосно рішила, що слідує:

Українська Національна Рада, виконуючи право самоозначення Українського Народу, проголошує торжественно зєднання з нинішнім днем Західної Української Народної Республіки з Укра-

їнською Народною Республікою в одну, одноцільну, суверенну Народню Республіку.»

Після відчитання грамоти Української Національної Ради д-ром Цегельським по всій Софійській Площі пролунали гучні оклики »Слава!«. Приходила велика історична хвиля, далекосягла своїми наслідками та своїм значінням. Віками розділений нарід чужим насильством і поневоленням засвідчував свою лучність і єдність і творив своє найвище добро — Самостійну Велику Державу. Україна збирала всі землі разом — Буковину, Карпатську Україну й Галичину й маркувала великий державний твір.

Вершком свята було відчитання грамоти про злуку, що звучала:

»В імені Української Народної Республіки проголошує Директорія всьому українському народові велику подію в історії нашої Української Землі:

Дня 3. січня 1919. р. в місті Станиславові. Українська Національна Рада Західньо-української Народної Республіки, як представниця волі всіх українців бувшої Австро-Угорщини і як найвищий їх законодатний орган, святочно проголосила зєдинення Західньо-Української Народної Республіки з Українською Придніпрянською Народною Республікою в одну, суверенну Народню Республіку.

Вітаючи з великою радістю цей історичний крок наших західніх братів, Директорія Української Народної Республіки рішила прийняти до відома це зєдинення і ввести його в життя, згідно

з умовами, які означено в рішенню Української Національної Ради з дня 3. січня 1919. р. Від нині зливаються в одно віками відділені одна від другої частини України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Придніпрянська Україна в одну Велику Україну. Сповнилися відвічні мрії, для яких жили і за які вмірали найліпші сини України. Від нині є тільки одна незалежна Українська Народня Республіка. Від нині український народ, увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної Української Держави, на добро й щастя Українського Народу.»

Підписано: Голова Директорії — В. Винниченко; Члени Директорії — Андрієвський, С. Петлюра, Швець, Макаренко.

Грімким голосом читають грамоту злуки: «В імені Української Народньої Республіки... проголошує Директорія велику подію в історії українських земель... зєднання в одну суверенну Народню Республіку — чути поодинокі слова — Від нині зливають в одно віками відділені одна від другої частини України. Від нині Український Народ, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі змагання своїх синів для створення нероздільної, незалежної Української Держави на добро і щастя Українського Народу!..»

Опісля відслужено благодарний молебен, що був закінчений святочним многоліттям Українському Народові та Урядові.

Хвиля найвищого святочного піднесення. Діячони в чотирьох сторонах площі глибокими звуч-

ними басовими голосами проголошують грамоту народів. Після того оркестра грає національний гімн. Свято в найвищому зеніті. Наступає святочна дефіляда, що її провадить полковник Січових Стрільців Іван Чмола. »Стрункими лавами проходять під звуки бадьорого маршу частини дивізії Січових Стрільців«, за ними довгі колони шкіл, професорські колегії та інші шкільні та громадянські організації.

На святі взірцевий порядок, який вдержував відділ полевої варти та командантська сотня під командою команданта Штабу Осадного Корпусу.

4. ТРУДОВИЙ КОНГРЕС.

Святочно проголошене дня 22. I. 1919. р. зєднання мав ратифікувати т. зв. »Трудовий Конгрес«, верховний законодатний орган всієї України й це мало бути остаточне так де юре, як і де факто вирішене зєднання.

Підготовка виборів депутатів на Трудовий Конгрес розпочалася вже в перших днях січня 1919. р. В тій цілі вироблено відповідну »Інструкцію для виборів на Конгрес Трудового Народу України«, яку дня 5. січня 1919. р. затвердила Директорія. Згідно з »Інструкцією« Конгрес мав складатися з 593 депутатів від селянства, робітництва та трудової інтелігенції*) після слідуєчого розподілу по губерніях:

Губернії -	Число депутатів від			Разом
	селянства	робітництва	трудо-інтеліг.	
1) Київщина	50	12	5	67
2) Поділля	47	8	4	59
3) Харківщина	50	11	4	65
4) Херсонщина	37	11	4	52
5) Волинь	46	10	4	60
6) Чернігівщина	42	9	3	54
7) Полтавщина	46	8	4	58

*) П. Христюк, IV.—59.

Губернії	Число депутатів від			Разом
	селянства	робітництва	трудо-интеліг.	
8) Катеринославщина	31	12	3	46
9) Таврія	14	3	1	18
10) Холмщина. Підляш- ся і Поліська окр.	14	4	1	19
11) Всеукраїнський за- лізничий зїзд	—	20	—	20
12) Всеукраїн. поштово- телеграф. зїзд	—	10	—	10
Разом	377	118	33	528
13) Від Західньої Української Народньої Республіки (Галичина. Буковина та Карпатська Україна)				65
			Разом	593

Окреме представництво в Трудовому Конгресі призначила «Інструкція» залізничникам і пошто-
викам тому, що службовці згаданих ресортів від-
значились особливими революційними заслугами
підчас боротьби з гетьманщиною.

Вибори отже депутатів на Трудовий Конгрес
мали бути куріяльні. Від селянства мали вони пе-
реводитись на повітових селянських зїздах, на
яких мали вибирати представники «безземельних
і тих трудових селян. які до Великої Української
Революції обробляли свою або заарендовану землю
власними силами, не користуючись постійно чу-
жою працею». Як бачимо, то вже саме підчерку-
вання соціального стану виборців було цілковито

під впливом соціалістичних навчань. Представників мали вибирати безземельні та згадані трудові селяни на «сільських сходах». Робітництво ж мало вибирати своїх представників на робітничих губерніяльних з'їздах. На губерніяльних з'їздах мали брати участь і вибирати представники «від робочих, вибрані на заводах, фабриках, майстернях, конторах та інших галузях праці, а також від ремісників, які не визискують чужої праці». Представників трудової інтелігенції мали вибирати губерніяльні збори трудової інтелігенції, зложені з представників «від робітників на ниві народньої освіти і служачих в народніх кооперативах, земських та міських самоврядуваннях, та інших установах державних, громадських і приватних». У виборах уповноважених на губерніяльні з'їзди мали право брати участь «лише ті робітники інтелектуальної праці, котрі не визискують самі і не допомагають другим визискувати чужу працю і не володіють майном, яке приносить нетрудові доходи».

Виборчі права активні й пасивні мали тільки громадяни Української Народньої Республіки, обох полів, не молодші 21. року, що не були позбавлені прав судом за карні проступки.

Трудовий Конгрес розпочав свої наради другого дня після святичного проголошення зєдинення, цебто 23. січня 1919. року. Наради відбувалися в будинку київської опери й тривали до дня 23. січня 1919. року. На своєму першому засіданні в дні 23. січня 1919. р. у присутності понад 300 делегатів і делегації Галичини, Буковини та Карпатської України — ратифікував Конгрес одногосно

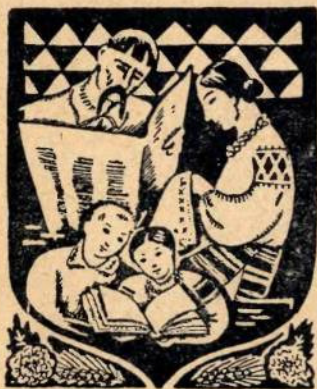
обі постанови Української Національної Ради з дня 3. січня і Директорії з дня 22. січня 1919. р.

На своєму ж останньому засіданні в дні 28. січня 1919. р. Трудовий Конгрес рішив покликати й доповнити Директорію заступником Західньої України. Рівночасно з огляду на непевне й неспокійне внутрішнє та зовнішнє положення наділив Конгрес Директорію неограниченою законодавчою і виконною владою, що рівнялася диктаторській. На закінчення видав Конгрес окремий універсал про згадані постанови до українського народу.

На основі постанов Конгресу Виділ Української Національної Ради іменував президента д-ра Євгена Петрушевича членом Директорії.

Цим завершився процес злуки західньо-українських земель зі східними. Українська ж Національна Рада у висліді сформулувала назву Західньо-Української Народньої Республіки на «Західня Область Української Народньої Республіки», — а її державним гербом ставав «тризуб», замість золотого льва на блакитному тлі.

Акт зєдинення з дня 22. січня 1919. р. створив новий правний стан, що триває правно і до нинішнього дня. Бо зєдинення, раз правно встановлене, існує як правний факт незмінно й у тому лежить його величезна історична вага. Україна зєдинена днем 22. січня 1919. р. існує правно як така й досі!

Передплачуйте
читайте,
поширюйте
видання
Українського
Видавництва
„ПРОБОЄМ“

- I. Тижневик: Український націоналістичний часопис „Наступ“. Річна передплата 12 — RM.
  - II. Двотижневик: Самоосвітня Бібліотека: Самоучник німецької мови — Софії Будко. Передплата на 10 зшитків 4 — RM.
  - III. Місячник: Український журнал культури „Пробоем“. Передплата річно 6 — RM.
  - IV. Квартальник: Книгозбірня „Пробоем“, в якій виходять найкращі твори наших письменників.
  - V. Видання: „Народня Бібліотека Наступу“, в якій виходять популярні книжки на різні теми.
  - VI. Виховна бібліотека.
  - VII. Випуски: Бібліотека „Відеага“ для дітей і юнацтва.
  - VIII. Випуски: різні листівки, гасла, тощо.
- Точніші інформації на стор. „Наступу“ й „Пробоем“.

Замовлення слати на адресу:

„PROBOJEM“, Praha XIV.-65, p. schr. 3.